

Ministerstvo informatiky ČR

**METODIKA EVIDENCE
VYUŽÍVÁNÍ POČÍTAČOVÝCH
PROGRAMŮ**

OBSAH

1	Úvod	4
2	Předmět pokynu	4
3	Odkazy	4
4	Vymezení pojmů	5
5	Obecná doporučení a postupy	6
5.1	Licenční smlouva	6
5.1.1	<i>Množstevní vymezení</i>	6
5.2	Aktualizace a technické zhodnocení	7
5.3	Uchování dokladů	8
5.4	Zařazení do majetku	8
6	Licenční modely	9
6.1	FPP	9
6.1.1	<i>Charakteristika</i>	9
6.1.2	<i>Oceňování</i>	10
6.1.3	<i>Zařazování do majetku</i>	10
6.1.4	<i>Aktualizace</i>	10
6.1.5	<i>Úpravy</i>	10
6.1.6	<i>Převody</i>	10
6.1.7	<i>Vyřazení</i>	10
6.2	Freeware	11
6.2.1	<i>Charakteristika</i>	11
6.2.2	<i>Oceňování</i>	11
6.2.3	<i>Zařazování do majetku</i>	11
6.2.4	<i>Aktualizace</i>	11
6.2.5	<i>Úpravy</i>	11
6.2.6	<i>Převody</i>	11
6.2.7	<i>Vyřazení</i>	11
6.3	Shareware	12
6.3.1	<i>Charakteristika</i>	12
6.3.2	<i>Oceňování</i>	12
6.3.3	<i>Zařazování do majetku</i>	12
6.3.4	<i>Aktualizace</i>	12
6.3.5	<i>Úpravy</i>	13
6.3.6	<i>Převody</i>	13
6.3.7	<i>Vyřazení</i>	13
6.4	Free software	13
6.4.1	<i>Charakteristika</i>	13
6.4.2	<i>Oceňování</i>	14
6.4.3	<i>Zařazování do majetku</i>	14
6.4.4	<i>Aktualizace</i>	14
6.4.5	<i>Úpravy</i>	14

6.4.6	<i>Převody</i>	14
6.4.7	<i>Vyřazení</i>	14
6.5	OEM	15
6.5.1	<i>Charakteristika</i>	15
6.5.2	<i>Oceňování</i>	15
6.5.3	<i>Zařazování do majetku</i>	15
6.5.4	<i>Aktualizace</i>	15
6.5.5	<i>Úpravy</i>	16
6.5.6	<i>Převody</i>	16
6.5.7	<i>Vyřazení</i>	16
6.6	Multilicenční model	16
6.6.1	<i>Charakteristika</i>	16
6.6.2	<i>Oceňování</i>	17
6.6.3	<i>Zařazování do majetku</i>	17
6.6.4	<i>Aktualizace</i>	17
6.6.5	<i>Úpravy</i>	17
6.6.6	<i>Převody</i>	17
6.6.7	<i>Vyřazení</i>	18
6.7	Dodavatelský model	18
6.7.1	<i>Charakteristika</i>	18
6.7.2	<i>Oceňování</i>	19
6.7.3	<i>Zařazování do majetku</i>	19
6.7.4	<i>Aktualizace</i>	19
6.7.5	<i>Úpravy</i>	19
6.7.6	<i>Převody</i>	19
6.7.7	<i>Vyřazení</i>	20
6.8	Počítačový program vyvíjený vlastní činností	20
6.8.1	<i>Charakteristika</i>	20
6.8.2	<i>Oceňování</i>	20
6.8.3	<i>Zařazování do majetku</i>	20
6.8.4	<i>Aktualizace</i>	20
6.8.5	<i>Úpravy</i>	20
6.8.6	<i>Převody</i>	20
6.8.7	<i>Vyřazení</i>	21
7	Příloha – Přehled licenčních modelů	22

1 ÚVOD

Tento metodický pokyn má informativní charakter.

Pokyn je určen především osobám odpovědným za evidenci počítačových programů. A to jak evidenci technickou na straně IT (usnesení vlády č. 624/2001 Sb.), tak na straně účetní (FZ03/03 č. 512).

Pokyn je určen pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu.

2 PŘEDMĚT POKYNU

Cílem pokynu je podat dodatečný výklad k evidenci legálně užívaných počítačových programů, respektive licencí a doplnit informace v této oblasti, respektive překlenout prostor mezi dokumentem „Pravidla, zásady a způsob zabezpečování kontroly počítačových programů“, který vznikl na základě usnesení vlády č. 624/2001 Sb. na straně jedné a vyhláškou č. 505/2002 Sb., respektive Českým účetním standardem FZ03/2003 č. 512, stanovujícím základní postupy účtování dlouhodobého nehmotného majetku.

Obr. č. 1 Schéma působnosti pokynu:

<u>Audit počítačových programů – Usnesení 624</u>	<u>Metodický pokyn MICR</u>	<u>Účetnictví Vyhl. 505/02</u>
Řeší: <ul style="list-style-type: none">• Způsoby pořizování počítačových programů• Evidenci počítačových programů (HW) v organizaci• Rozdělení práv a povinností při užívání počítačových programů• Kontrolní rámec sledování evidence počítačových programů.• Základní parametry požadavků na nástroje evidence SW	Řeší: <ul style="list-style-type: none">• Rozšiřuje informace vztahující se k možným způsobům pořizování legálních počítačových programů• Popisuje základní možné způsoby licencování počítačových programů• Popisuje základní možné způsoby zacházení s licencemi k počítačovým programům• Rozšiřuje popis oprávněnosti užívat počítačové programy	Řeší: <ul style="list-style-type: none">• Klasifikaci nehmotného investičního majetku (počítačových programů)• Způsoby účtování o nehmotném investičním majetku (počítačové programy)

Cílem tohoto pokynu je na základě usnesení vlády č. 624/2001 Sb. pomoci dotčeným subjektům orientovat se v jednotlivých modelech licencování legálních počítačových programů a zajistit správné promítnutí legálně užívaných počítačových programů v rámci jednotlivých licenčních modelů do účetnictví dotčených subjektů.

Tímto by měla být výrazně podpořena snaha dotčených subjektů o užívání legálních počítačových programů, a tedy o plnou realizaci usnesení vlády č. 624/2001 Sb. na všech úrovních.

Výrok o shodě s tímto pokynem není vyžadován.

3 ODKAZY

- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), (dále jen „AZ“).
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

- Vyhláška č. 505/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a org. složkami státu.
- České účetní standardy FZ03/2003 pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 505/2002 Sb.
 - Český účetní standard č. 512 – Dlouhodobý nehmotný majetek a dlouhodobý hmotný majetek.
- Usnesení vlády č. 624/2001 „Pravidla, zásady a způsob zabezpečování kontroly počítačových programů“.

4 VYMEZENÍ POJMŮ

Pro potřeby tohoto pokynu se rozumí:

Licence je dle § 46 odst. (1) AZ oprávnění k výkonu práva užít počítačový program způsobem, který stanoví licenční smlouva.

Licenční smlouva je dokument, kterým vykonavatel autorských práv poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva užít počítačový program stanoveným způsobem a vymezuje podmínky takového legálního užívání počítačového programu.

Komentář: Podmínky a ujednání v licenční smlouvě jsou závazné. Součástí licenčních smluv v praxi bývají licenční podmínky, což jsou standardní podmínky užívání počítačových programů, které jsou obvykle součástí originálního balení počítačových programů. V licenční smlouvě může být např. omezen počet počítačových stanic, na kterých je počítačový program instalován nebo počet uživatelů, kteří s ním pracují současně. Zároveň licenční smlouva může obsahovat i omezení týkající se rozsahu uživatelských práv co do jednotlivých způsobů užití počítačového programu. Tak např. může být vyloučen pronájem počítačového programu, půjčování počítačového programu apod. Dále mohou být stanovena i určitá technologická omezení jako např. omezení na výkonnost serveru apod.

Licenční smlouva je tak základním dokumentem, který stanoví rozsah oprávnění uživatele a jeho práva ve vztahu k danému počítačovému programu. Licenční smlouva tedy v praxi stanoví základní hranice mezi legálním a nelegálním užíváním daného počítačového programu (pomineme-li případy užívání počítačových programů bez jakékoliv licence).

Aktualizace (Upgrade) je takový počítačový program nebo jeho fragment, který buď z hlediska licencování nebo i z hlediska funkčnosti vyžaduje existenci předchozí verze téhož nebo jiného produktu, včetně platné licenční smlouvy.

Programový balík je úplný a dokumentovaný soubor programů dodávaných více uživatelům pro zajištění generické aplikace nebo funkce (ČSN ISO/IEC 2382-20: 1990 a ČSN ISO/IEC 12119: 1994).

Registrace je formálním přihlášením oprávněného uživatele do evidence uživatelů počítačového programu vedené výrobcem počítačového programu.

Současné užívání je užívání počítačového programu tehdy, pokud je jedna instalace umístěna na síťovém serveru a je užívána dvěma nebo více koncovými počítači v této síti. V závislosti na konkrétních podmínkách licenční smlouvy omezující rozsah současného užívání, je třeba odlišit zda k počítačovému programu je přístup omezen počtem stanic, z kterých je k němu přístup, nebo počtem uživatelů, kteří s ním současně pracují.

Integrovaný produkt je počítačový program, který obsahuje více samostatných počítačových programů nebo programových balíků.

Složené licencování rozšíření licence na další organizace uvedené ve smlouvě (například dceřiné společnosti).

5 OBECNÁ DOPORUČENÍ A POSTUPY

V této části uvádíme situace platné obecně pro většinu licenčních modelů.

5.1 Licenční smlouva

Počítačový program je chráněn AZ nebo obdobnými zahraničními předpisy dle dohodnuté jurisdikce a lze jej legálně nabýt pouze tím, že uživatel získá oprávnění jej užívat, tedy zjednodušeně, získá k počítačovému programu potřebnou licenci. Tato licence se v naprosté většině řídí licenční smlouvou, která z pohledu uživatele řeší především rozsah oprávnění počítačový program užívat. Licenční smlouva je tak základním dokumentem, který stanoví rozsah oprávnění uživatele a jeho práva ve vztahu k danému počítačovému programu. Licenční smlouva tedy v praxi stanoví základní hranice mezi legálním a nelegálním užíváním daného počítačového programu (pomineme-li případy užívání počítačových programů bez jakékoliv licence).

Počítačový program může být tedy užíván na základě licence. Pokud je užíván bez licence (tj. bez svolení autora) nebo je užívání nad rámec poskytnuté licence (např. způsobem, který licenční podmínky nedovolují) je takovéto užívání počítačového programu nelegální se všemi z toho vyplývajícími důsledky (Odpovědnost za škodu trestně-právní odpovědnost, apod.).

Licenční smlouva může upravit právo počítačový program užit zejména níže uvedenými způsoby:

- Právo dílo rozmnožovat.
- Právo originál díla nebo jeho rozmnoženinu:
 - rozšiřovat
 - pronajímat
 - půjčovat
 - vystavovat

Podle AZ (§ 50) by licenční smlouva kromě obvyklých náležitostí smlouvy měla vymezit minimálně tyto otázky:

- Územní rozsah licence (není-li uvedeno, pak ČR).
- Časový rozsah licence (není-li uvedeno, pak maximálně 1 rok).
- Množstevní rozsah licence.
- Rozsah tvorby rozmnoženin (není-li uvedeno, pak lze rozmnoženiny pořizovat pouze v rámci zákonných ustanovení).

Doporučuje se udržování evidence licenčních smluv a jejich dodatků ke všem užívaným počítačovým programům po celou dobu užívání těchto počítačových programů a jejich aktualizací.

5.1.1 Množstevní vymezení

Do množstevního vymezení užívaných licencí se započítávají ty počítačové programy, které lze v daný okamžik již užívat. Tedy postačující podmínkou je program instalovaný a schopný spuštění nikoliv program již v minulosti spuštěný.

Pro množstevní vymezení licencí se zejména v případě architektury klient-server využívá několik ustálených technik:

Samostatné počítačové programy:

- **Per installation** – každá instalace počítačového programu představuje užití licence.
- **Per key** – instalovaný počítačový program je funkční pouze při zapojení fyzického bezpečnostního klíče (hardware key) nebo při vložení kódu (software key). Užití licence se neodvíjí od počtu instalací počítačového programu, ale od počtu legálně vlastněných klíčů.

- **Per package** – soubory počítačových programů tvoří tzv. balík, ke kterému se vztahuje užití licence, ať jsou instalovány všechny komponenty nebo jen jedna z komponent balíku. Užití různých komponent na dvou nebo více počítačích nelze započítávat do jednoho balíku, ale představují užití dvou či více licencí. Instalace i jedné komponenty balíku představuje užití licence jako v případě per installation.

Počítačové programy typu klient –server počítají zvlášť:

- užití licence k samotnému programu, který je obvykle počítán technikou:
 - **per installation** –viz výše,
 - **per component** – u komplexnějších počítačových programů se licencování nevztahuje k instalaci, ale k počtu speciálních komponent, které program pro svou potřebu užívá. Nejčastějšími komponentami bývají procesory, paměti nebo disková pole.
- počet uživatelů, kteří k počítačovému programu přistupují a užívají ho buď:
 - pomocí speciální klientské komponenty, která je počítána technikou **per installation** nebo
 - pomocí zřízení klientského účtu opravňujícího užít služeb serveru, tedy technikou **per user** nebo
 - pomocí maximálního počtu současně možných připojení k danému počítačovému programu, tedy technikou **concurrent connection**, který si tuto hladinu sám kontroluje a žádosti o připojení převyšující maximální hodnotu odmítá, dokud nedojde ke snížení celkové přihlášených uživatelů.

5.2 Aktualizace a technické zhodnocení

Za aktualizaci považujeme takový počítačový program nebo jeho fragment, který buď z hlediska licencování nebo i z hlediska funkčnosti vyžaduje existenci předchozí verze, včetně platné licenční smlouvy.

Aktualizace může, ale nemusí splňovat nároky na technické zhodnocení (§ 33 zákona o dani z příjmů č. 586/92 Sb.; respektive § 7 (2) vyhlášky č. 505/02 Sb.; respektive Český účetní standard č. 512 část 3.8).

Technickým zhodnocením jsou podle zákona o dani z příjmů pouze takové aktualizace, které:

- Rekonstruují počítačový program v takové míře, která má za následek změnu účelu nebo technických parametrů.
- Modernizují počítačový program tak, že dojde k rozšíření jeho vybavenosti nebo použitelnosti.

Tuto širokou definici v závislosti na výkladu není obtížné splnit, ale v principu by mělo dojít k využitelnému rozšíření funkčnosti počítačového programu.

Pozn.: Za technické zhodnocení by ale například nemělo být považováno přizpůsobení nové verzi operačního systému, přestože dochází ke změně technických parametrů a možná i rozšíření použitelnosti, nedochází ke změně účelu ani k rozšíření jeho vybavenosti.

Z hlediska určení technického zhodnocení jsou jednoznačnější další parametry z vyhlášky č. 505/02 Sb.:

- Technické zhodnocení musí mít dobu použitelnosti delší než jeden rok.
- Ocenění technického zhodnocení musí převyšovat u nehmotného majetku částku 60 TCZK v rámci 1 účetního období.

Pokud aktualizace splňuje definici pro technické zhodnocení, pak pro aktualizace existují dva rozdílné postupy z hlediska pořízení a to podle toho:

- zda-li aktualizace (upgrade) tvoří samostatný celek, respektive nákup nebo
- zda-li je aktualizace automaticky součástí poplatků spojených s užíváním počítačového programu.

V případě samostatného nákupu je zhodnocení jednoduché. V případě, že je aktualizace součástí poplatků, pak je vhodné určit cenový rozdíl mezi:

- cenou samotného produktu,
- cenou za podporu,
- další případné složky ceny (např. úrokem v případě splátkového prodeje) a
- cenou za možnost v budoucnu využít práva aktualizace.

Takto i odhadem určená cena aktualizace se porovná s hranicí 60 TCZK v rámci jednoho účetního období a případně se použijí další parametry pro určení technického zhodnocení.

Doporučujeme požadovat po jednotlivých dodavatelích, aby na svých daňových dokladech přesně specifikovali, kdy se jedná o fakturaci služeb a oprav (např. service fee/patches) a kdy se jedná o fakturaci za nové verze produktů (např. update/upgrade).

Pro posuzování, je-li aktualizace i technickým zhodnocením, doporučujeme jako primární ukazatel použít ocenění a pouze u těch aktualizací, které splňují tento parametr, zhodnotit naplnění ostatních definic technického zhodnocení.

5.3 Uchování dokladů

Pro prokázání oprávnění užívat počítačové programy musí nabyvatel uchovat nabývací doklady (jako licenční smlouva, doklad o zaplacení a podobně) po celou dobu trvání těchto práv, respektive po dobu užívání těchto počítačových programů a jejich aktualizací, jak ukládá § 32 zákona o účetnictví č. 563/91 Sb.

Zejména v případě aktualizací, jejichž licenční ujednání vyžadují existenci licence aktualizovaného produktu v plné verzi, je nutné uchovat nejen doklady týkající se aktualizace, ale zároveň i nabývací doklady původní verze počítačového programu.

Počítačové programy, u kterých nejsou k dispozici nabývací doklady a jejich legálnost nelze prokázat jiným způsobem, jsou standardně považovány za nelegální. Doporučujeme proto udržovat detailní evidenci nabývacích dokladů, respektive jejich duplikátů (fotokopii) stejně jako evidenci licencí rovněž v oddělení IT a nespolehat na evidenci vedenou v rámci účetnictví. Evidence licencí v IT by měla být v takovém detailu, aby došlo k naplnění zákonných požadavků na prokázání oprávnění užívat počítačové programy a jejich aktualizace.

5.4 Zařazení do majetku

Běžným, všeobecně akceptovaným způsobem, kterými jsou počítačové programy zařazovány do majetku organizace, je okamžik jejich pořízení, který je rovněž okamžikem přechodu vlastnických práv. Nicméně, tento okamžik nemusí být zcela přesným okamžikem počátku užívání produktu, tedy i správným počátkem pro zařazení počítačových programů do majetku – tzv. aktivací majetku (ať už jednorázově do nákladů nebo pomocí opravek a odpisů).

Počátkem užívání každého počítačového programu je právně vzato okamžik instalace počítačového programu do prostředí organizace. V případě přeinstalování se má na mysli první z řady instalací konkrétního počítačového programu. Píslné uplatnění tohoto pravidla by vedlo k nadměrné administrativě při minimálním efektu zlepšení přesnosti účetních záznamů. Zejména v rámci multilicenčních modelů by takto striktní uplatnění vedlo dokonce k nepřehlednému stavu jak evidence licencí, tak účetnictví.

Proto doporučujeme minimálně pro kategorie drobného a ostatního dlouhodobého nehmotného majetku pokračovat v obecně akceptované praxi zařazení majetku v okamžiku pořízení, pokud prodleva mezi pořízením počítačového programu a počátkem jeho užívání nepřekročí běžné účetní období (tzn. v rámci jednoho účetního období = během finančního roku organizace).

Tam, kde prodleva mezi pořízením počítačového programu a počátkem jeho užívání překročí:

- běžné účetní období (finanční rok) pro drobný/ostatní dlouhodobý nehmotný majetek (tedy zjednodušeně počítačové programy pod 60 TCZK)
- periodu stanovenou pro zaúčtování opravek a odpisů (obvykle kalendářní měsíc) pro veškerý nehmotný dlouhodobý majetek spadající do odpisových plánů (tedy počítačové programy nad 60 TCZK)

Doporučujeme rozlišit dobu mezi pořízením počítačového programu a počátkem jeho užívání.

V tuto „aktivační“ dobu, která běží od doby pořízení, respektive převzetí počítačového programu a trvá obvykle po dobu dodávky, úprav, implementace a customizace počítačového programu, včetně testování nebo trvá tak dlouho dokud je počítačový program prostě neužíván, protože nebyl ještě instalován, by majetek neměl být účetně zařazen a odepisován. Takový majetek by měl zůstat účetně označen jako nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek.

Teprve po ukončení této „aktivační“ doby, která končí převzetím počítačového programu do provozu a je obvykle:

- formalizována předávacím protokolem nebo
- je uvedena v licenční smlouvě specifikující přesně časové období licence jako počátek doby na kterou je licence poskytnuta,

by měl být počítačový program zařazen do majetku (aktivován) a mělo by začít jeho odepisování.

Pokud výše definovaná „aktivační“ doba nebo cena aktivovaného počítačového programu nejsou natolik významné, aby podstatně zkreslily finanční obraz organizace v jejím účetnictví, pak je možné použít stejný postup jako pro drobný/ostatní dlouhodobý nehmotný majetek i pro kategorii dlouhodobého nehmotného majetku.

6 LICENČNÍ MODELY

Níže uvedené informace jsou obecným vodítkem při správě licencí různých licenčních modelů, které jsou v ČR obvyklé. Konkrétní úprava je závislá na příslušné licenční smlouvě, která může jednak určovat jiné rozhodné právo a jednak, často poměrně komplexně, vymezovat práva a povinnosti uživatelů.

Neexistuje-li specifická procedura pro akceptaci licenčních podmínek, pak instalací, respektive spuštěním počítačového programu, uživatel obvykle vyjadřuje souhlas s podmínkami licenční smlouvy, která jej doprovází. Skutečná znalost těchto podmínek obvykle není požadována. Doporučujeme proto věnovat studiu licenčních smluv pozornost.

Pro jednodušší orientaci v následujících kapitolách uvádíme jako přílohu tabulku s přehledem licenčních modelů shrnující základní charakteristiky jednotlivých modelů. Detailnější informace jsou uvedeny v příslušné kapitole daného licenčního modelu níže.

6.1 FPP

6.1.1 Charakteristika

Tak zvaný krabicový model prodeje počítačových programů (FPP-Full Package Product) je nejběžnějším modelem licencování počítačových programů.

Z názvu modelu je patrné, že se skládá z dodávky médií a dokumentace v hmotné podobě a z poskytnutí práva užít počítačový program.

Licenční smlouva obvykle omezuje práva uživatele v zásadě na právo užít specifikovaný počet instalací počítačového programu pro vlastní užití.

Šíření počítačového programu se děje převážně pomocí klasické obchodní sítě prodejních zástupců.

Ostatní práva bývají omezena. Pořizování kopií, respektive rozmnoženin je možné pouze pro interní potřeby např. záloh. Není možné program šířit ani poskytovat třetím stranám, pokud není povoleno tzv. složené licencování. Rovněž není možné program svévolně upravovat nebo do něj jinak zasahovat. Zároveň u těchto programů je právo užívat počítačový program obvykle omezeno na prosté užití, obvykle není dovoleno program půjčovat, pronajímat apod.

6.1.2 Oceňování

FPP počítačový program je oceňován pořizovací cenou.

6.1.3 Zařazování do majetku

Za přechod vlastnických práv k licenci je označován okamžik získání. Nicméně užívání počítačového programu začíná až jeho instalací. Tento okamžik je rozhodný pro zařazení do majetku, pokud splňuje podmínky § 7 (1), respektive (3) vyhlášky č. 505/02 Sb.

6.1.4 Aktualizace

V případě aktualizací FPP počítačových programů je nutné posoudit, naplňuje-li daná aktualizace podstatu technického zhodnocení. Pokud ano, pak by aktualizace měla být zařazena do majetku. Pokud ne, pak na ní lze nahlížet jako na provozní výdaj, podle části 3.9 Českého účetního standardu č. 512.

6.1.5 Úpravy

Úpravy FPP počítačových programů nejsou povoleny, pokud k nim nedá vykonavatel autorských práv souhlas. Za porušení licenčních ujednání týkajících se úprav, se podle § 66 AZ však nepovažují úpravy, které například:

- slouží k dosažení vzájemného funkčního propojení s jiným počítačovým programem,
- jichž je potřeba k užití počítačového programu v souladu s jeho určením, včetně opravy chyb počítačového programu.

6.1.6 Převody

Výhodou FPP modelu je obvykle možnost uživatelská práva, respektive licenci, postoupit třetím stranám bez vědomí vykonavatele autorských práv. Postoupení, ať se děje úplatně nebo jinak, se musí týkat všech součástí FPP počítačového programu, zejména dokumentace, včetně licenční smlouvy a případných ochranných prvků.

Pokud to však licenční ujednání přímo nevylučují, pak je rovněž možný převod v zákonem upravených situacích jako například:

- prodej podniku nebo jeho části,
- bezúplatný převod v rámci hospodaření se státním majetkem.

6.1.7 Vyřazení

Pro vyřazení FPP počítačového programu, je-li zařazen v majetku, je pak relevantní většina možných způsobů definovaných v části 5.13 Českého účetního standardu č. 512.

Okamžikem pro vyřazení je odstranění počítačového programu ze všech relevantních instalací počítačového programu a likvidace dokumentace, médií a ochranných prvků souvisejících s počítačovým programem.

Takto vyřazený majetek nemůže být použit pro potřeby doplnění stavu plných licencí u nových aktualizací.

6.2 Freeware

6.2.1 Charakteristika

Model freeware je určen pro takové počítačové programy, které jejich autor chce dát k dispozici jako volný statek pro všechny potencionální uživatele.

Základní charakteristikou freeware je, že počítačový program je šířen bezplatně a s jeho užíváním nejsou spojeny žádné licenční poplatky. Šíření, kopírování a užívání programu bývá v příslušné licenční smlouvě povoleno, úpravy programu však nikoliv. Stejně tak není možné freeware prodávat.

Počítačový program je chráněn dle autorského práva a existuje k němu licenční smlouva upravující práva nabyvatele.

6.2.2 Oceňování

U freeware jako takového, zpravidla nevznikají výdaje s jeho pořízením. Existují-li výdaje nebo náklady spojené se zprovozněním počítačového programu, pak se počítačový program oceňuje cenou pořízení.

6.2.3 Zařazování do majetku

Freeware, pokud splňuje podmínky pro zařazení do (drobného) nehmotného majetku (§ 7 (1), respektive (3) vyhl. 505/02 Sb.) by měl být zařazen okamžikem instalace freeware.

6.2.4 Aktualizace

Vzhledem k charakteristice freeware jsou aktualizace, respektive nové verze počítačového programu samostatně volně šířitelné jako předchozí verze. Tudíž na ně můžeme pohlížet jako na nový freeware a problematika aktualizací není relevantní.

6.2.5 Úpravy

Úpravy freeware nejsou povoleny, pokud k nim nedá vykonavatel autorských práv souhlas. Za porušení licenčních ujednání týkajících se úprav, se podle § 66 AZ však nepovažují úpravy, které například:

- slouží k dosažení vzájemného funkčního propojení s jiným počítačovým programem,
- jichž je potřeba k užití počítačového programu v souladu s jeho určením, včetně opravy chyb počítačového programu.

6.2.6 Převody

Jak vyplývá z charakteristiky freeware, jeho šíření je volné, tudíž převody Freeware nemají opodstatnění. Respektive, každý má právo počítačový program šířit volně, bez nároku na odměnu, nicméně, v souladu se související licenční smlouvou.

6.2.7 Vyřazení

Pro vyřazení freeware je-li vůbec zařazen v majetku, pak je relevantní zejména vyřazení likvidací. Okamžikem pro vyřazení likvidací je odstranění ze všech relevantních instalací počítačového

programu a likvidace dokumentace, médií a ochranných prvků souvisejících s počítačovým programem.

6.3 Shareware

6.3.1 Charakteristika

Model shareware se velmi rozšířil zejména v prostředí Internetu. Dnes můžeme hovořit o nejběžnějším modelu šíření počítačových programů zejména v oblasti menších programů. Hlavním rozdílem proti klasickému modelu prodeje FPP je neexistence médií a dokumentace ve fyzické podobě a institut zkušební doby (evaluation period).

Šíření počítačového programu je volné, respektive počítačový program je volně dostupný. Instalace a užívání programu po delší dobu, respektive po určené zkušební době či zápůjčce, je podmíněno zaplacením ceny, případně registrací u vykonavatele autorských práv k počítačovému programu.

Po zaplacení dostává nabyvatel zpravidla kód, který instalaci programu legalizuje po ukončení zkušební doby, případně odblokuje sníženou funkcionalitu počítačového programu.

Počítačový program je chráněn autorským právem a existuje k němu licenční smlouva. Licenční smlouva dovoluje volné rozmnožování a šíření programu, úpravy programu však obvykle nikoliv. Užívání je podmíněno splněním parametrů uvedených v licenční smlouvě, obvykle platbou, registrací a podobně.

6.3.2 Oceňování

Dobu evaluace můžeme označit jako testování počítačového programu a případné související náklady (např.: zaplacené konzultace, dokoupení dalších komponent, náklady, spojené s úpravou infrastruktury, nutné ke zprovoznění počítačového programu atd.) považovat za náklady spojené s aktivací majetku, započítávané do pořizovací ceny.

Po uplynutí zkušební doby musí dojít k naplnění ostatních parametrů, které zpravidla navyšují pořizovací cenu.

S užíváním shareware může být spojena zpoplatněná údržba počítačového programu (maintenance fee), která se většinou kalkuluje jako roční poplatek, procentuálně odvozený z pořizovací ceny počítačového produktu (licenčního poplatku). Pokud tato údržba nezahrnuje i dodávku aktualizací splňujících parametry technického zhodnocení (§ 33 zákona o dani z příjmů č. 586/92 Sb.; respektive § 7 (2) vyhlášky č. 505/02 Sb.; respektive Český účetní standard č. 512 část 3.8), pak tato údržba je službou odpovídající svou povahou provozním výdajům.

6.3.3 Zařazování do majetku

Pokud shareware splňuje podmínky pro zařazení do nehmotného majetku (§ 7 (1), respektive (3) vyhl. č. 505/02 Sb.), pak okamžik zařazení do majetku nejlépe odpovídá datum ukončení zkušební doby instalace, pokud je počítačový program dále užíván.

6.3.4 Aktualizace

V případě aktualizací shareware je nutné posoudit, naplňuje-li daná aktualizace podstatu technického zhodnocení. Pokud ano, pak by aktualizace měla být zařazena do majetku. Pokud ne, pak na ní lze nahlížet jako na provozní výdaj, podle části 3.9 Českého účetního standardu č. 512.

6.3.5 Úpravy

Úpravy shareware nejsou povoleny, pokud k nim nedá vykonavatel autorských práv souhlas. Za porušení licenčních ujednání týkajících se úprav, se podle § 66 AZ však nepovažují úpravy, které například:

- slouží k dosažení vzájemného funkčního propojení s jiným počítačovým programem,
- jichž je potřeba k užití počítačového programu v souladu s jeho určením, včetně opravy chyb počítačového programu.

6.3.6 Převody

Převody shareware se řídí konkrétním licenčním ujednáním licenční smlouvy, ale v zásadě nelze shareware převádět bez vědomí vykonavatele autorských práv a to jak v případě převodu nebo poskytnutí třetí straně (tzv. složená licence) .

Pokud to však licenční ujednání přímo nevylučují, pak je převod možný v zákonem upravených situacích jako například:

- prodej podniku nebo jeho části,
- bezúplatný převod v rámci hospodaření se státním majetkem.

6.3.7 Vyřazení

Pro vyřazení shareware je-li vůbec zařazen v majetku, pak je relevantní zejména vyřazení likvidací. Okamžikem pro vyřazení likvidací je odstranění ze všech relevantních instalací počítačového programu a likvidace dokumentace, médií a ochranných prvků souvisejících s počítačovým programem.

Licenční smlouva může rovněž obsahovat povinnost oznámit ukončení užívání počítačového programu.

6.4 Free software

6.4.1 Charakteristika

Free software je pokusem o opačný přístup k ochraně děl, respektive k problematice autorských práv tak, aby nedocházelo k okleštění volného a svobodného šíření a vývoje počítačových programů.

Tímto se Free software licenční model zcela liší od ostatních modelů, které právě práva na úpravu a šíření omezují, což platí i pro tzv. Freeware.

Free software je obecný pojem, pod něhož spadá velké množství konkrétních licenčních smluv, zpravidla specifických podle výrobce produktu (např. Sun Public Licence, Mozilla Public Licence apod.). Za zobecnění těchto licencí, respektive za vzor nespojený s žádným produktem, lze považovat tzv. GNU/GPL licenci, která má rovněž několik modifikací (např. Lesser GPL).

Licenční smlouva GNU/GPL, na rozdíl od klasických licenčních smluv, naopak zajišťuje a vynucuje:

- volnost přístupu k počítačovému programu v jeho zdrojové podobě,
- volnost jeho kopírování,
- volnost jeho šíření,
- volnost jeho úprav.

Naopak licenční smlouva GNU/GPL zakazuje omezování výše uvedených pravidel. Tyto a další ustanovení mohou být rozvedeny v přílohách GNU/GPL.

6.4.2 Oceňování

Přestože u počítačových programů využívajících licenci GNU/GPL nedochází k platbě za užívání počítačového programu jako takového, většinou bývají zpoplatněny služby poskytované navíc k samotné distribuci, jako například komerční nadstavby těchto počítačových programů.

Pro vyčíslení těchto nákladů se využívá koncept pořizovací ceny.

6.4.3 Zařazování do majetku

Okamžikem užívání počítačových programů je instalace takového programu, pokud licence nestanoví zkušební dobu stejně jako v případě shareware, pak je tento okamžik i rozhodující pro zařazení do majetku, splňuje-li podmínky § 7 (1), respektive (3) vyhlášky č. 505/02 Sb.

6.4.4 Aktualizace

V případě aktualizací je nutné posoudit, naplňuje-li daná aktualizace, respektive náklady s jejím pořízením spojené splňují podstatu technického zhodnocení. Pokud ano, pak by aktualizace měla být zařazena do majetku. Pokud ne, pak na ní lze nahlížet jako na provozní výdaj, podle části 3.9 Českého účetního standardu č. 512.

6.4.5 Úpravy

V případě GNU/GPL licencí je možné provádět jakékoliv úpravy počítačových programů, pokud se dodrží další podmínky stanovené licencí, a to zejména:

- Identifikací změn v samotném upraveném počítačovém programu včetně data změny.
- Upravený počítačový program založený na počítačovém programu s GNU/GPL licencí musí podléhat stejné volnosti tedy stejným licenčním podmínkám GNU/GPL licence.
- Upravený počítačový program musí sdělit svým uživatelům obsah jejich práv podle licence GNU/GPL.

6.4.6 Převody

Jak vyplývá z charakteristiky GNU/GPL licence, její šíření je volné, tudíž převody počítačových programů s licencí GNU/GPL nemají dopad na účtování, respektive každý má právo GNU/GPL počítačový program získat volně a zároveň má povinnost nebránit této volnosti. Při převodech je tedy nutné dodržet veškeré podmínky licence, týkající se zejména volnosti jejího dalšího užití. Z hlediska účetního je nutné dodržet evidenční povinnosti.

Za předání kopie se může žádat poplatek spojený se souvisejícími službami. Předáním kopie se ale nezbavujete své vlastní kopie počítačového programu, tudíž se nejedná o klasický převod.

6.4.7 Vyřazení

Je-li GNU/GPL počítačový program vůbec zařazen v majetku, pak pro jeho vyřazení je relevantní zejména vyřazení likvidací. Okamžikem pro vyřazení likvidací je odstranění ze všech instalací počítačového programu a likvidací dokumentace, médií a ochranných prvků souvisejících s počítačovým programem.

6.5 OEM

6.5.1 Charakteristika

Dnes již přenesený název OEM (původně Original Equipment Manufacturer) označuje licenční model charakteristický tím, že OEM počítačový program je těsně spjat s hardwarem, na který je instalován.

Počítačový program je chráněn jako autorské dílo a existuje k němu licenční smlouva. Licenční smlouva obvykle omezuje práva nabyvatele v zásadě na právo užít specifikovaný počet instalací počítačového programu pro vlastní užití.

Po instalaci na konkrétní počítač nelze OEM počítačový program přenést jinam a se zánikem počítače zaniká i tato licence. Tyto zřejmé nevýhody jsou většinou kompenzovány nižší cenou této licence.

Šíření počítačového programu se děje převážně pomocí klasické obchodní sítě prodejních zástupců společně s nákupem počítače nebo jeho hardware komponenty.

Není možné počítačový program svévolně upravovat nebo do něj jinak zasahovat. Není dále možné počítačový program šířit ani poskytovat třetím stranám, pokud není dovoleno tzv. složené licencování. Na druhou stranu při změně vlastníka počítače může dojít i ke změně legálního uživatele na něm instalovaných OEM licencí. Legálním uživatelem se stává nový vlastník hardwaru.

6.5.2 Oceňování

OEM počítačový program lze získat pouze jako součást dodávky hardware. OEM počítačový program je oceňován pořizovací cenou, respektive jako náklad související s pořízením počítače, na kterém je instalován.

6.5.3 Zařazování do majetku

Za přechod práv k OEM licenci je označován okamžik nákupu s licencí spojené hardwarové komponenty, nicméně užívání počítačového programu začíná až jeho instalací na konkrétní funkční počítač.

OEM počítačové programy by měly být zahrnuty do pořizovací ceny toho počítače, na kterém jsou instalovány a zařazeny do majetku jako součást tohoto počítače.

6.5.4 Aktualizace

Je-li i aktualizace typu OEM, pak zůstává spojena stejně jako původní plná licence spjata s počítačem, na kterém je instalována.

Použije-li se jiný typ aktualizace pro OEM původní licenci, pak v případě zániku původní OEM počítačového programu, respektive počítače, zůstává aktualizace k dispozici, ale nemůže být užita, aniž by byla spjata s jinou plnou licencí, kterou aktualizuje. Výjimkou může být taková aktualizace, která zároveň mění původní licenci charakteru OEM na licenci trvalejšího charakteru (např. FPP), přičemž nutnost zachovat související dokumentaci zůstává.

V případě aktualizací OEM počítačových programů je nutné posoudit, naplňuje-li daná aktualizace podstatu technického zhodnocení konkrétního počítačového programu, respektive počítače. Pokud ano, pak by aktualizace měla být zařazena do majetku jako technické zhodnocení aktualizovaného počítače.

Pokud ne, pak na ní lze nahlížet jako na provozní výdaj, podle části 3.9 Českého účetního standardu č. 512.

6.5.5 Úpravy

Úpravy OEM počítačových programů nejsou povoleny, pokud k nim nedá vykonavatel autorských práv souhlas. Za porušení licenčních ujednání týkajících se úprav se podle § 66 AZ nepovažují úpravy, které například:

- slouží k dosažení vzájemného funkčního propojení s jiným počítačovým programem,
- jichž je potřeba k užití počítačového programu v souladu s jeho určením, včetně opravy chyb počítačového programu.

6.5.6 Převody

OEM licence, pokud ještě nebyla instalována, se řídí konkrétním licenčním ujednáním licenční smlouvy, ale v zásadě nelze OEM neinstalované licence převádět bez vědomí vykonavatele autorských práv.

Je-li OEM licence již instalována, pak je v případě převodu počítače, na kterém je instalována, součástí tohoto převodu. Součástí takového převodu je rovněž předání veškeré související dokumentace.

Pokud to však licenční ujednání přímo nevylučují, pak je převod možný v zákonem upravených situacích, jako například:

- prodej podniku nebo jeho části,
- bezúplatný převod v rámci hospodaření se státním majetkem.

6.5.7 Vyřazení

Vyřazení OEM licence souvisí především s vyřazením, respektive likvidací počítače, na kterém je OEM počítačový program instalován.

Dále může být OEM počítačový program likvidován samostatně, pokud je trvale odstraněn z instalovaného počítače a je rovněž zlikvidována dokumentace, média a ochranné prvky souvisejících s počítačovým programem.

Při odstranění OEM licence se nemění, přesněji nesnižuje zůstatková hodnota majetku. Naopak pokud je OEM počítačový program nahrazen jiným OEM počítačovým programem, pak by mělo dojít k navýšení pořizovací, respektive zůstatkové ceny majetku (technické zhodnocení).

6.6 Multilicenční model

6.6.1 Charakteristika

Multilicenční model lze nejlépe přirovnat k rámcové smlouvě, která určuje a sjednocuje základní pravidla pořizování různých počítačových programů od jednoho výrobce (držitele autorských práv). Základní ustanovení licenční politiky bývají obsaženy v této rámcové smlouvě, ale detailní ustanovení, specifické pro jednotlivé produkty, mohou být rovněž součástí dodávky každého produktu.

Multilicenční modely slouží zejména velkým organizacím pro uplatnění klientsky orientovaného přístupu vykonavatele autorských práv a pro uplatnění dalších nástrojů, jako jsou například množstevní slevy, rozložení plateb a odběry souborů počítačových programů. Mezi nejznámější typy multilicenčních programů patří například programy Select a Enterprise společnosti Microsoft:

- **Select** – je multilicenční program zaměřený na množstevní slevy pro velké zákazníky. Umožňuje instalovat jakékoliv produkty dle potřeby a k vyúčtování a fakturaci dochází na základě periodických hlášení o nově instalovaných počítačových programech. Následně je vydáno licenční osvědčení.

- **Enterprise** – je kombinací programu množstevních slev a splátkového prodeje. Platby za počítačové programy jsou rozloženy do delšího časového období a měly by být kategorizovány jako dlouhodobé závazky.

Počítačový program je chráněn dle autorského práva a existuje k němu licenční smlouva, obvykle rozdělená do více dokumentů. Licenční smlouva upravuje práva nabyvatele v zásadě na právo užít specifikovaný počet instalací počítačového programu pro vlastní užití.

Šíření počítačového programu se děje převážně pomocí speciální obchodní sítě.

Ostatní práva bývají omezena. Pořizování kopií, respektive rozmnoženin je možné pouze pro interní potřeby např. záloh. Není možné program šířit ani poskytovat třetím stranám, pokud nejsou specifikovány v tzv. složené licenci. Rovněž není možné program svévolně upravovat nebo do něj jinak zasahovat. Zároveň u těchto programů je právo užívat počítačový program omezeno na prosté užití, obvykle není dovoleno program půjčovat, pronajímat apod.

6.6.2 Oceňování

V multilicenčních modelech jsou počítačové programy oceňovány pořizovací cenou pro každou jednotlivou licenci pořízenou.

6.6.3 Zařazování do majetku

Za přechod vlastnických práv k licenci je označován okamžik získání jednotlivých počítačových programů spadajících pod multilicenční model. V multilicenčních modelech bývá specificky upravena jednotlivá objednávka počítačových programů.

Nicméně užívání počítačového programu začíná jeho instalací. Tento okamžik je rozhodný pro zařazení do majetku, pokud splňuje podmínky § 7 (1), respektive (3) vyhlášky č. 505/02 Sb. V tento okamžik by rovněž měly být známy veškeré údaje nutné pro zařazení do majetku.

Některé smlouvy mohou obsahovat klauzuli o časově nebo i početně omezeném bezplatném užívání produktu pro účely testování.

6.6.4 Aktualizace

V případě aktualizací počítačových programů v multilicenčním modelu je nutné posoudit, naplňuje-li daná jedna aktualizace podstatu technického zhodnocení. Pokud ano, pak by aktualizace měla být zařazena do majetku. Pokud ne, pak na ní lze nahlížet jako na provozní výdaj, podle části 3.9 Českého účetního standardu č. 512.

6.6.5 Úpravy

Úpravy počítačových programů v multilicenčních modelech nejsou povoleny, pokud k nim nedá vykonavatel autorských práv souhlas. Za porušení licenčních ujednání týkajících se úprav se podle § 66 AZ však nepovažují úpravy, které například:

- slouží k dosažení vzájemného funkčního propojení s jiným počítačovým programem,
- jichž je potřeba k užití počítačového programu v souladu s jeho určením, včetně opravy chyb počítačového programu.

6.6.6 Převody

Převody částí multilicenčních programů se řídí konkrétním licenčním ujednáním licenční smlouvy, ale v zásadě nelze licence převádět bez vědomí vykonavatele autorských práv a to jak v případě převodu nebo poskytnutí třetí straně (tzv. složené licenci).

Počítačové programy spadající pod multilicenční model je obvykle možné převádět se souhlasem vykonavatele autorských práv, mnohdy postačí splnit informační povinnost a splnění dalších podmínek, jako například převod všech programů v rámci jedné objednávky a podobně.

Pokud to však licenční ujednání přímo nevyklučují, pak je převod možný v zákonem upravených situacích jako například:

- prodej podniku nebo jeho části,
- bezúplatný převod v rámci hospodaření se státním majetkem.

6.6.7 Vyřazení

Pro vyřazení počítačového programu v rámci multilicenčního modelu, je-li zařazen v majetku, je pak relevantní většina možných způsobů definovaných v části 5.13 Českého účetního standardu č. 512.

Okamžikem pro vyřazení je odstranění počítačového programu ze všech relevantních instalací počítačového programu a likvidace dokumentace, médií a ochranných prvků souvisejících s počítačovým programem.

Takto vyřazený majetek nemůže být použit pro potřeby doplnění stavu plných licencí u nových aktualizací.

6.7 Dodavatelský model

6.7.1 Charakteristika

V dodavatelském modelu je počítačový program nebo soubor počítačových programů, tvořící celý informační systém, do značné části nebo zcela tvořen až podle požadavků a potřeb uživatele. Dodavatelem je zde míněna organizace provádějící tak zvanou customizaci, tj. úpravy již existujícího počítačového programu nebo informačního systému nebo přímo tvořící takový systém pro potřeby objednatele a jeho počítačového prostředí.

Počítačový program je chráněn dle autorského práva a musí k němu vzniknout i licenční smlouva.

Šíření počítačového programu v dodavatelském modelu se děje převážně pomocí partnerů provádějících customizaci počítačového programu.

Součástí dodávky takového počítačového programu by měla být i servisní smlouva na jeho údržbu, podporu a další rozvoj. Účtování o výdajích spojených s těmito činnostmi je závislé na zhodnocení povahy dodávané služby, to jest jde-li o službu, opravu, nebo technické zhodnocení (viz kapitola 5.2).

Pokud se jedná o dodávku existujícího počítačového programu s customizací, je ve valné většině znám vykonavatel autorských práv původního počítačového programu. Buď je jím přímo dodavatelská firma nebo je tato dodavatelská firma, jako partner vykonavatele autorských práv oprávněna customizaci provádět.

Pokud se jedná o tvorbu zcela nového počítačového programu ve spolupráci dodavatele a budoucího uživatele, pak je otázkou dohody a konkrétních podmínek, kdo bude vykonavatelem autorských práv, přičemž je nutné rozlišovat autorská práva:

- osobnostní,
- majetková.

Počítačový program řešený pomocí dodavatelského modelu je v naprosté většině realizován formou dlouhodobého projektu. V rámci projektové dokumentace musí být řešeny i otázky autorství a licenční ujednání.

Licenční smlouva upravuje práva nabyvatele v zásadě na právo užít specifikovaný počet instalací počítačového programu pro vlastní užití.

Jedná-li se o počítačový program tvořený na zakázku, pak by licenční smlouva měla rovněž řešit přístup ke zdrojovému kódu v případě ukončení servisního vztahu a práva na další rozvoj počítačového programu.

Ostatní práva bývají omezena. Pořizování kopií, respektive rozmnoženin je možné pouze pro interní potřeby např. záloh. Není možné počítačový program šířit ani poskytovat třetím stranám, pokud není dovoleno tzv. složené licencování. Rovněž není možné počítačový program svévolně upravovat nebo do něj jinak zasahovat.

6.7.2 Oceňování

Oceňování počítačových programů v dodavatelském modelu není složeno pouze z pořizovací ceny, ale vzhledem k nutnému zapojení zdrojů, především pracovníků i na straně odběratele, respektive nabyvatele, rovněž víceméně obsahuje vlastní náklady.

6.7.3 Zařazování do majetku

Okamžikem užívání počítačových programů je uvedení odzkoušeného počítačového programu do provozu, což je dokumentováno v projektové dokumentaci předávacím protokolem.

Tento okamžik je i rozhodující pro zařazení počítačového programu do majetku, pokud splňuje podmínky § 7 (1), respektive (3) vyhlášky č. 505/02 Sb.

6.7.4 Aktualizace

V případě aktualizací je nutné posoudit, naplňuje-li daná aktualizace, respektive náklady s jejím pořízením spojené splňují podstatu technického zhodnocení. Pokud ano, pak by aktualizace měla být zařazena do majetku. Pokud ne, pak na ni lze nahlížet jako na provozní výdaj, podle části 3.9 Českého účetního standardu č. 512.

6.7.5 Úpravy

Úpravy počítačových programů v dodavatelském modelu nejsou povoleny, pokud k nim nedá vykonavatel autorských práv souhlas. Za porušení licenčních ujednání týkajících se úprav se podle § 66 AZ však nepovažují úpravy, které například:

- slouží k dosažení vzájemného funkčního propojení s jiným počítačovým programem,
- jichž je potřeba k užití počítačového programu v souladu s jeho určením, včetně opravy chyb počítačového programu.

Při vzniku unikátního počítačového programu by měl být řešen rovněž přístup ke zdrojovému kódu počítačového programu v případě ukončení spolupráce nebo zániku jednoho z partnerů. Obvyklým postupem je úschova zdrojového kódu u nezávislé třetí strany, která je za podmínek definovaných zvláštní smlouvou tzv. Escrow zpřístupní druhé straně.

6.7.6 Převody

Převody dodavatelských počítačových programů jsou vzhledem k jejich unikátnosti těžko realizovatelné. Nicméně pro ně platí konkrétní licenční ujednání licenční smlouvy.

V zásadě je nelze převádět bez vědomí vykonavatele autorských práv a to jak v případě převodu tak při poskytnutí třetí straně (tzv. složená licence).

Pokud to však licenční ujednání přímo nevylučují, pak je převod možný v zákonem upravených situacích jako například:

- prodej podniku nebo jeho části,
- bezúplatný převod v rámci hospodaření se státním majetkem.

6.7.7 Vyřazení

Pro vyřazení dodavatelského počítačového programu je relevantní zejména vyřazení likvidací. Okamžikem pro vyřazení likvidací je odstranění ze všech relevantních instalací počítačového programu a likvidace dokumentace, médií a ochranných prvků souvisejících s počítačovým programem.

6.8 Počítačový program vyvíjený vlastní činností

6.8.1 Charakteristika

Počítačový program vyvíjený vlastní činností může mít různou podobu od drobné funkce až po komplexní informační systém. Jeho hlavní charakteristikou je tvorba zaměstnanci a z toho vyplývající potřeba ošetřit autorská práva, která nejsou předmětem nákupu licence od třetí strany, ale jedná se nejčastěji o zaměstnanecké dílo dle § 58 AZ.

Pracovníci podílející se autorsky na vývoji počítačových programů, by měli mít tuto skutečnost ošetřenou ve svých pracovních smlouvách. Ošetřena by ve vztahu k zaměstnavateli měla být:

- osobnostní práva, zejména právo na nedotknutelnost díla a zveřejnění díla,
- majetková práva, která v případě zaměstnaneckého díla vykonává zaměstnavatel,
- přiměřenost odměny vzhledem k zisku z využití práv k zaměstnaneckému dílu.

6.8.2 Oceňování

Počítačové programy vyvíjené vlastní činností jsou oceňovány vlastními náklady.

6.8.3 Zařazování do majetku

Okamžikem užívání počítačových programů vyvinutých vlastní činností je uvedení odzkoušeného počítačového programu do provozu, což je dokumentováno v projektové dokumentaci předávacím protokolem.

Tento okamžik je i rozhodující pro zařazení počítačového programu do majetku, pokud splňuje podmínky § 7 (1), respektive (3) vyhlášky č 505/02 Sb.

6.8.4 Aktualizace

V případě aktualizací je nutné posoudit, naplňuje-li daná aktualizace podstatu technického zhodnocení, respektive náklady s jejím pořízením spojené splňují podstatu technického zhodnocení. Pokud ano, pak by aktualizace měla být zařazena do majetku. Pokud ne, pak na ní lze nahlížet jako na provozní výdaj, podle části 3.9 Českého účetního standardu č. 512.

6.8.5 Úpravy

Úpravy počítačových programů vyvíjených vlastní činností nejsou omezeny za předpokladu dodržení zákonných požadavků.

6.8.6 Převody

Podmínky převodu počítačových programů vyvíjených vlastní činností jsou v rámci autorského zákona čistě na vykonavateli majetkových práv, tedy na zaměstnavateli.

6.8.7 Vyřazení

Pro vyřazení počítačového programu vyvíjeného vlastní činností je relevantní zejména vyřazení likvidací. Okamžikem pro vyřazení likvidací je odstranění ze všech relevantních instalací počítačového programu a likvidace dokumentace, médií a ochranných prvků souvisejících s počítačovým programem.

7 PŘÍLOHA – PŘEHLED LICENČNÍCH MODELŮ

Typ programu	Oceňování	Zařazení do majetku	Aktualizace	Úpravy	Převody	Vyřazení
FPP	Požizovací cena	cena = (drob) nehm. majetek vlastnictví = koupě užívání/aktivace=instalace	viz 5.2	ne bez souhlasu vykonavatele autorských práv	Ano volně	likvidací = odinstalace a zničení médií a související dokumentace
Freeware	Požizovací cena (především související náklady)	cena = (drob) nehm. majetek vlastnictví = koupě užívání/aktivace=instalace	N/A - nová verze = nový freeware	ne bez souhlasu vykonavatele autorských práv	N/A	likvidací = odinstalace a zničení médií a související dokumentace - je-li vůbec zařazen
Shareware	Evaluační doba = 0, pak pořizovací cenou	cena = (drob) nehm. majetek vlastnictví = koupě užívání/aktivace=instalace	viz 5.2	ne bez souhlasu vykonavatele autorských práv	Dle smlouvy, většinou pouze se souhlasem vykonavatele aut. práv	likvidací = odinstalace a zničení médií a související dokumentace - je-li vůbec zařazen
GNU/GPL	Požizovací cena (především související náklady= distribuce)	cena = (drob) nehm. majetek vlastnictví = koupě užívání/aktivace=instalace	viz 5.2	Ano při dodržení GPL pravidel	N/A	likvidací = odinstalace a zničení médií a související dokumentace - je-li vůbec zařazen
OEM	Požizovací cena	N/A - mělo by být zahrnuto do pořizovací ceny souvisejícího HW	viz 5.2 - ! Pozor! Nepřenositelné mezi jednotlivým HW	ne bez souhlasu vykonavatele autorských práv	Ano, je-li převáděn související HW	Odinstalací ze souvisejícího HW nebo likvidací souvisejícího HW
Multilicence	Požizovací cena	cena = (drob) nehm. majetek vlastnictví = koupě užívání/aktivace=instalace	viz 5.2	ne bez souhlasu vykonavatele autorských práv	Dle smlouvy, většinou pouze se souhlasem vykonavatele aut. práv	likvidací = odinstalace a zničení médií a související dokumentace - je-li vůbec zařazen
Dodávky	Požizovací cena (možná i kapitalizace vlastních nákladů při implementaci)	Uvedení do provozu	viz 5.2	ne bez souhlasu vykonavatele autorských práv	Individuální	likvidací = odinstalace a zničení médií a související dokumentace
Vlastní činnost	vlastními náklady	Uvedení do provozu	viz 5.2	neomezeno	neomezeno	likvidací = odinstalace a zničení médií a související dokumentace